

Таким образом, работники милиции обязаны успешно освоить систематизированный творческий свод профессиональных знаний вообще и узкоспециальных, в частности. Главное состоит в овладении научными методами профессиональной деятельности и в умении успешно использовать их в практической деятельности на основе своих интеллектуальных и физических возможностей.

Для работников милиции принципиально важно усвоить высокий уровень не только правовой, но и общей культуры, чтобы психологически грамотно строить отношения со свидетелями, любыми случайно задействованными правопослушными лицами, а также с правонарушителями или преступниками. Работники милиции ни в коей мере не должны допускать в своей деятельности элементов виктимности, администрирования. Необходимо всегда помнить и учитывать, что любые формы насилия при задержании должны носить характер именно вынужденной необходимости, вызванной ситуацией злостного неповиновения.

Список литературы:

1. Лихолоб В. Органи внутрішніх справ у боротьбі із злочинністю. К., 1991.
2. Швалб Ю. Психологические модели целеполагания. К., 1997.
3. Права людини і професійні стандарти для працівників міліції та пенітенціарних установ в документах міжнародних організацій. Амстердам-Київ, 1996.
4. Кузнецов Э., Сальников В., Сапун В. Методологические проблемы правосознания сотрудников органов внутренних дел. Л., 1986.

В.А. Комаров

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ГРОМАДСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ З НАСЕЛЕННЯМ

Завдання налагодження взаємозв'язків органів внутрішніх справ з населенням і структурами, що мають найбільший вплив на нього постійно знаходяться в полі зору керівництва МВС України.

Виходячи з того, що Центр громадських зв'язків чи не єдина служба в структурі органів внутрішніх справ, метою якої є підтримання зв'язків з населенням і вплив на формування його думки відносно діяльності органів внутрішніх справ, є сенс розглянути рівні та напрямки впливу цієї служби на населення.

У діяльності Центру громадських зв'язків можна виділити два основні рівні впливу цієї служби на населення щодо підвищення авторитету органів внутрішніх справ: внутрішній та зовнішній.

При цьому необхідно враховувати цільову спрямованість діяльності Центру громадських зв'язків в організації засобів профілактичного впливу на великі соціальні групи, спільноти й суспільство в цілому. Тому мова може йти про найбільш ефективну форму взаємодії з населенням з впливом на великі маси людей.

На кожному рівні існують певні напрямки реалізації взаємодії Центру громадських зв'язків з населенням. Вважаю доцільним більш детально розглянути зміст напрямків діяльності Центру громадських зв'язків по роботі з населенням на цих рівнях, зокрема на внутрішньому рівні.

Один з напрямків діяльності ЦГЗ складається з координаційної діяльності по залученню галузевих служб до співпраці з населенням. При цьому мета

координації досягається рішенням ряду задач загальних для всіх, хто бере участь у координації й які випливають із законів України «Про міліцію», «Про інформацію», Комплексної цільової програми боротьби зі злочинністю на 1996 – 2000 роки, рішень Координаційного комітету по боротьбі з корупцією й організованою злочинністю при Президентові України від 14.02.97 р., та 24.04.97 р. інших нормативно-правових документів.

Успіх координаційної діяльності Центру громадських зв'язків буде більш певний, якщо дотримуватися певних організаційних принципів, а також точного визначення системи й головних, взаємопов'язаних компонентів, якими повинні бути зміст, організація, процедура і елементи, що входять до їх складу.

При цьому, у якості обов'язкових умов виконання координуючої діяльності виділяються: неутручання в специфічні функції; неприпустимість заміни координування оперативним управлінням; категорична неприпустимість виходу за рамки компетенції учасників зв'язку координування.

Більшість злочинів розкривається завдяки комплексному використуванню сил й засобів, і тому навіть за матеріалами справи важно виявити, які ж засоби були вирішальними, оскільки кожне з них відіграло свою певну роль. Тому керівництво в координації діяльності служб органів внутрішніх справ по розкриттю злочинів здійснює карний розшук, але в частині загальної, попередньої профілактики у засобах масової інформації, трудових колективах, з метою охопту великої аудиторії, керувати координаційною діяльністю повинен Центр громадських зв'язків за пропозиціями галузевих служб органів внутрішніх справ.

Другий напрям діяльності Центру громадських зв'язків передбачає сукупність заходів, за допомогою яких буде досягнуто головну мету – підвищення професійного та етичного рівня працівників органів внутрішніх справ, та набуття ними навичок відповідної поведінки та спілкування з громадянами в різних ситуаціях.

Про актуальність цього напрямку діяльності свідчить, що у 1998 р. при виконанні службових обов'язків загинули та дістали поранення 74\450 працівників органів внутрішніх справ України.

В той же час опитування громадської думки, проведене Центром громадських зв'язків, продемонструвало низький культурно-виховний, етичний рівень значної частини співробітників органів внутрішніх справ. Значною мірою завдяки цьому населення ще не досить позитивно сприймає діяльність міліції. Це зумовлює формування у свідомості громадян відповідного образу працівника міліції. Тому Центр громадських зв'язків разом з галузевими службами ОВС повинні постійно працювати на підвищення загальнокультурного рівня співробітників. Перед Центром громадських зв'язків стоїть завдання по наданню перш за все методичної допомоги та забезпеченню наявними посібниками всіх підрозділів ОВС. Це значить, що використовуючи можливості телецентрів, поліграфічних закладів, ЦГЗ за участю зацікавлених служб повинні створити міцну науково-методичну базу на своєму матеріалі.

Для якісної підготовки до проведення зустрічей, виступів у трудових колективах працівники Центру громадських зв'язків надають у розпорядження співробітників ОВС – тези, методику підготовки лекцій тощо.

Разом з відділом СПРЗ УРОС МВС, ЦГЗ повинний працювати над підвищенням співробітниками органів внутрішніх справ культурного рівня шляхом проведення лекцій, вечорів зустрічей з цікавими людьми, оглядів преси.

Як засіб у боротьбі з невіглаством можна практикувати підготовку радіогазет, сатиричних екранів, стіннівок.

Третім напрямком роботи ЦГЗ є інформаційно-профілактична діяльність серед особового складу органів внутрішніх справ. Співробітникам ЦГЗ слід активніше проявляти себе у взаємовідносинах з галузевими службами, коли мова йде про аналіз і наслідки критичних матеріалів про діяльність ОВС в цілому, чи їх окремих співробітників. Це, певною мірою, опосередкована форма зворотнього зв'язку із «середовищем функціонування». Критичні матеріали дозволяють, з одного боку, поглянути на себе нібито стороннім оком, а з іншого, не дозволяють відірватися від населення, чий законний інтерес повинні захищати співробітники ОВС. Наказ МВС України N588-96р «Про затвердження Положення про порядок реагування МВС України на критичні виступи в засобах масової інформації стосовно діяльності органів внутрішніх справ та їх облік» звертає увагу керівників ГУВС, УМВС на посилення цієї роботи.

Людей співпрацюючих з Центром громадських зв'язків можна залучати, звісно з їх згоди, як найбільш поінформованих про процеси, що проходять в органах внутрішніх справ, до реалізації задач, передбачених рішенням комісії МВС України бкм/1 від 20 липня 1997 р. «Про хід виконання вимог Президента України Л.Д. Кучми щодо посилення боротьби з організованою злочинністю та корупцією», по створенню і функціонуванню комісій за участю широкого кола громадськості, представників засобів масової інформації для розглядання на їх засіданнях працівників органів внутрішніх справ з урахуванням громадської думки щодо поведінки на службі й у побуті, ділових та моральних якостей. При цьому можна стверджувати, що з усіх громадських помічників, співпрацюючих з міліцією – «номенклатура ЦГЗ», тобто перш за все члени редакційно-методичної ради – найнезалежніші і тому найоб'єктивніші. Більш того, з їх допомогою цим заходам досить легко надати широку гласність. При цьому, що найважливіше, інформування населення, в тому числі і співробітників ОВС, буде відбуватися, так би мовити «з перших вуст», що, зрозуміло, викличе незрівняно більшу довіру, ніж офіційні повідомлення будь-якої державної установи.

Виходячи з цього, напрямки дії Центру громадських зв'язків другого рівня мають вирішальне значення, тому, що заходи й засоби взаємодії органів внутрішніх справ з населенням закріплюються й реалізуються на цьому рівні. Це такі напрямки, як: організаційно-правова діяльність по налагодженню взаємодії з населенням; попереджувально-виховна та інформаційно-пропагандистська діяльність; контрольна-аналітична діяльність щодо оцінки й сприйняття населенням роботи органів внутрішніх справ.

Сьогодні, загалом, організаційно правові питання регулювання діяльності ЦГЗ по взаємодії з трудовими колективами, населенням нібито вирішено. Однак існують суттєві недоліки, які не враховують вимог часу до організації профілактичної діяльності Центру громадських зв'язків. Так, у Законі України «Про міліцію» повинні знайти продовження закріплені у ст.3 положення про гласність та взаємодію з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням, як принципи діяльності ОВС. Логічним наслідком розвитку нормативно-правової бази діяльності Центру громадських зв'язків було б передбачити у ст.10 Закону України «Про міліцію» пункт, яким би закріплювався обов'язок міліції по «організації взаємодії з засобами масової

інформації, трудовими колективами, населенням, громадськими організаціями з метою профілактики правопорушень та забезпечення громадського порядку, інформування про стан правопорядку і заходах міліції по його зміцненню». Це, в значній мірі мало б сприяти підвищенню ролі координаційної діяльності Центру громадських зв'язків. Слід було б внести деякі зміни й доповнення у Закон України «Про інформацію». У частині забезпечення режиму регулювання відносин у сфері здобуття, кваліфікації, зберігання, розповсюдження інформації, необхідно передбачити тільки законодавчі засоби регулювання що виключають можливість встановлення вузьковідомчих бар'єрів на шляху публікації нових інформацій. Доповнити Закон необхідно розділом, в якому б проголошено такі загальнозастосовні положення про облік об'єктів інформаційних відносин:

Загалом ж потрібно розробити й прийняти Закон України «Про органи внутрішніх справ», у якому передбачити розділ «Регулювання інформаційних відносин у сфері забезпечення правопорядку». Цим Законом пропонується включувати всі питання інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ та суб'єктів, що з ними взаємодіють.

Нарешті, настав час прийняти нове «Положення про Центр громадських зв'язків», в якому до існуючих розділів слід додати розділи: «Інформаційне забезпечення ЦГЗ», «Кваліфікація ЦГЗ профілактичної, інформаційно-пропагандистської діяльності служб та підрозділів ОВС у засобах масової інформації, трудових колективів, громадських організаціях», «Порядок взаємодії з представниками засобів масової інформації трудових колективів, громадських організацій в екстремальних умовах». Звісно, це далеко не всі питання чинного політичного організаційно-правового забезпечення діяльності Центру громадських зв'язків та налагодженню взаємодії з трудовими колективами і населенням в сучасних умовах. Але почати можна і з цього.

Попереджувально-виховна та інформаційно-пропагандистська діяльність на суб'єктивно-об'єктивному рівні виходить з того, що робота з інформацією зовнішньою та омежею функціонування й найголовнішим напрямком діяльності Центру громадських зв'язків органів внутрішніх справ, тому що на цій основі будуються інформаційні відносини у сфері забезпечення правопорядку між органами внутрішніх справ та зацікавленими відомствами, організаціями, державними й недержавними установами, юридичними й фізичними особами.

Заходи й засоби ведення профілактичної роботи визначають характер відносин між поліцією та населенням. Коли вони засновані на уявленні про поліцію як про каральний орган, то населення, як правило, співпрацює з нею без бажання.

Обмін інформацією між населенням та міліцією має велике значення в профілактичній роботі. Міліція повинна попереджувати громадян про небезпеку стати жертвами карного злочину, а також знайомити їх з найбільш ефективними засобами самозахисту, що не протирічать закону. Населення, в свою чергу, повинно повідомляти міліцію про скоєні злочини, появу в районі підозрілих осіб, порушень правил охорони житла тощо. Важливе місце серед засобів профілактичної роботи повинно бути відведено наочній пропаганді, відповідним публікаціям у пресі, радіо і телевізійним передачам. Стануть корисними читання лекцій, організація виставок, розповсюдження тематичних плакатів, організація і проведення для населення консультацій з правових

питань. Як дієвий захід в укріпленні довіри населення можна ввести систему «кейс менеджмент», тобто з самого початку визначати ступінь складності в розкритті злочину. Якщо справа складна, необхідно ставити його на контроль і включати в групу слідчих співробітників ЦГЗ або відповідального за зв'язок з населенням. Останній повинен відповідним чином інформувати жертву злочинного посягання й громадськість про хід слідства й проводити з постраждалими та громадянами інструктаж щодо забезпечення їх безпеки.

Важливо розробляти й проваджувати спеціальні пропагандистські програми, мета яких в інформуванні широких мас про скоєні злочини й карну відповідальність винних, повідомлення населення про хід судового розгляду та характер винесених вироків тощо. Ця інформація може виконувати функцію стримання потенційних правопорушників від скоєння злочину.

Контрольно-аналітична робота ЦГЗ щодо оцінки сприйняття населенням діяльності окремих галузевих служб та працівників ОВС здійснюється, головними чином, трьома шляхами: отримання пропозицій, зауважень громадян; аналіз критичних виступів засобів масової інформації; опитування громадян за місцем щодо проблем діяльності органів внутрішніх справ.

Потрібно передбачити порядок, за яким би працівники ЦГЗ мали змогу знайомитися зі скаргами, заявами, зверненнями громадян до керівництва ОВС, аналізувати їх і в загальному вигляді, а де потрібно, з наведенням конкретних прикладів інформувати населення в засобах масової інформації про якість звернення, його підпорядкованість ОВС, заходи, що вжиті за зверненнями, про час, який було витрачено на це. Тоді люди будуть сприймати проблеми органів внутрішніх справ. Поки, що таким чином опрацьовується тільки інформація, яка поступає від громадян під час зустрічей у трудових колективах, при проведенні сеансів «прямого зв'язку» в електронних засобах масової інформації та за телефонами.

Однією з сторін двобічного зв'язку є облік і аналіз критичних виступів у засобах масової інформації, на що вже зверталась увага вище.

Органи внутрішніх справ тільки тоді будуть спроможні ефективно працювати, коли в основі їх діяльності буде урахування реальних потреб різних груп й прошарків суспільства. Це визначає необхідність постійного обліку громадської думки органами внутрішніх справ з усіх питань, пов'язаних з їхньою діяльністю. Тому своєчасно керівництво МВС України ставити питання про корегування оцінки діяльності служб, підрозділів й окремих працівників ОВС за допомогою громадської думки населення адміністративної території обслуговування. А щоб тримати руку на пульсі суспільного життя, своєчасно реагувати на його зміни, критично ставитись до своєї діяльності й мати об'єктивний погляд на неї – треба періодично збирати, аналізувати громадську думку стосовно якості скерованого руху органів внутрішніх справ. Все це можна робити за допомогою соціологічних досліджень серед населення з проблем діяльності органів внутрішніх справ.

Досягнення цих цілей повністю залежить від необхідного стану громадського порядку в містах та районах, широкого висвітлення у засобах масової інформації розкриття найбільш «резонансних» злочинів, проведення роз'яснювально-виховної роботи серед особового складу, застосування керівництвом служб заходів, спрямованих на підвищення якості виконання обов'язків. Найбільше непокоять населення злочини зракусу об'єктивних джерел інформації про результати боротьби із злочинністю та діяльності органів внутрішніх справ.